

Třídící znak							
2	1	9	2	3	5	6	0

**ÚŘEDNÍ SDĚLENÍ
ČESKÉ NÁRODNÍ BANKY
ze dne 19. prosince 2023**

**k požadavkům na řízení rizik
malým a nepropojeným obchodníkem s cennými papíry**

I. Účel a působnost úředního sdělení

1. Účelem tohoto úředního sdělení je informovat malé a nepropojené obchodníky s cennými papíry o právní úpravě v oblasti plnění požadavků na řízení rizik podle § 12ad odst. 1 písm. a), c) a d) ve spojení s § 12aa odst. 1 větou druhou zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZPKT“), malým a nepropojeným obchodníkem s cennými papíry a o příkladech dobré praxe k zajištění řádného plnění těchto požadavků.
2. Malým a nepropojeným obchodníkem s cennými papíry se rozumí obchodník s cennými papíry podle § 2 odst. 3 písm. u) ZPKT, tj. obchodník s cennými papíry splňující podmínky podle čl. 12 odst. 1 nařízení (EU) 2019/2033,¹ v platném znění (dále jen „IFR“).
3. Řízením rizik malého a nepropojeného obchodníka s cennými papíry se rozumí zavedení a uplatňování spolehlivých a účinných strategií, zásad, postupů a systémů pro identifikaci, měření, řízení, sledování a pravidelné přezkoumávání významných zdrojů rizika likvidity, rizik, která může malý a nepropojený obchodník s cennými papíry představovat pro zákazníky, nebo kterým je nebo může být sám vystaven, a pro informování o těchto rizicích na všech relevantních úrovních malého a nepropojeného obchodníka s cennými papíry.
4. Česká národní banka zároveň uvádí příklady dobré praxe ohledně nastavení systému řízení rizik malého a nepropojeného obchodníka s cennými papíry, aby bylo vyloučeno, byť i přechodné, neplnění minimálních kapitálových požadavků podle čl. 11 IFR a požadavku na likviditu podle čl. 43 IFR. Uplatňování uvedených příkladů dobré praxe může malému a nepropojenému obchodníkovi s cennými papíry usnadnit naplňování požadavků na systém správy a řízení obchodníka s cennými papíry, stanovených v ZPKT a přímo účinných předpisech.

II. Shrnutí právní úpravy

5. ZPKT v § 12 stanovuje požadavky na systém správy a řízení obchodníka s cennými papíry, tedy i malého a nepropojeného obchodníka s cennými papíry, přičemž tento systém má zajišťovat účinné a obezřetné řízení obchodníka s cennými papíry.
6. Podle § 12 odst. 2 písm. a) ZPKT je součástí systému správy a řízení i strategie v oblasti řízení rizik, kterou schvaluje řídicí orgán malého a nepropojeného obchodníka s cennými papíry a jejíž naplňování dohlíží kontrolní orgán malého a nepropojeného obchodníka s cennými papíry.
7. Cílem strategie malého a nepropojeného obchodníka s cennými papíry v oblasti řízení rizik je zajistit soulad mezi politikou malého a nepropojeného obchodníka s cennými papíry v oblasti nabízených nebo poskytovaných investičních služeb, činností, produktů a operací a jeho ochotou podstupovat riziko, tj. rizikovým apetitem.

¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2033 ze dne 27. listopadu 2019 o obezřetnostních požadavcích na investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 1093/2010, (EU) č. 575/2013, (EU) č. 600/2014 a (EU) č. 806/2014.

8. Další požadavky na organizační opatření v oblasti řízení rizik stanovuje malému a nepropojenému obchodníkovi s cennými papíry čl. 23 nařízení (EU) 2017/565,² v platném znění (dále jen „nařízení 2017/565“).
9. Podle § 12ad odst. 1 písm. a), c) a d) ZPKT ve spojení s § 12aa odst. 1 ZPKT musí mít malý a nepropojený obchodník s cennými papíry spolehlivé strategie, zásady, postupy a systémy pro identifikaci, měření, řízení a sledování významných zdrojů rizik pro zákazníka a pro obchodníka s cennými papíry a rovněž významných zdrojů rizika likvidity, zejména takových, která mohou mít jakýkoli významný dopad na kapitál nebo mohou vyčerpat úroveň dostupného kapitálu nebo likvidních zdrojů.
10. Podle čl. 11 IFR je povinností malého a nepropojeného obchodníka s cennými papíry mít stále kapitál v souladu s požadavky na složení kapitálu podle čl. 9 IFR, jehož výše odpovídá vyšší z částek požadavku podle fixních režijních nákladů nebo trvalého minimálního kapitálového požadavku.
11. Podle čl. 13 IFR kapitálový požadavek podle fixních režijních nákladů musí dosahovat výše odpovídající nejméně jedné čtvrtině fixních režijních nákladů malého a nepropojeného obchodníka s cennými papíry za předcházející rok, což zajišťuje jeho provozní fungování alespoň po dobu tří měsíců.
12. Podle čl. 43 IFR má malý a nepropojený obchodník s cennými papíry povinnost držet likvidní aktiva ve výši odpovídající přinejmenším jedné třetině požadavků dle fixních režijních nákladů vypočtených podle čl. 13 IFR.
13. Malý a nepropojený obchodník s cennými papíry musí mít rozhodovací postupy a organizační uspořádání jasně zdokumentovány [čl. 21 odst. 1 písm. a) nařízení 2017/565]. Tato jasná dokumentace (dále jen „vnitřní předpis“) pokrývá také strategii v oblasti řízení rizik a upravuje způsob naplnění povinností podle čl. 23 nařízení 2017/565.³ Malý a nepropojený obchodník s cennými papíry musí trvale zajišťovat přiměřenost a účinnost zavedených postupů, zejména vnitřní předpis pravidelně vyhodnocovat a případně upravovat [čl. 21 odst. 5 nařízení 2017/565] a zajistit, že všichni pracovníci jsou s vnitřním předpisem a jeho případnými změnami v potřebném rozsahu seznámeni a postupují v souladu s ním [čl. 21 odst. 1 písm. c) nařízení 2017/565].
14. Malý a nepropojený obchodník s cennými papíry musí mít podle § 12a odst. 1 písm. a), c) a d) ZPKT spolehlivé postupy k posouzení rizika. K naplnění tohoto požadavku sestavuje přehled zdrojů hlavních podstupovaných rizik včetně jejich stručného popisu (katalog rizik) a pravidelně jej aktualizuje, a to i v případě zajištění funkce řízení rizik prostřednictvím jiné osoby (outsourcing), neboť konečná odpovědnost za identifikaci, měření, řízení a sledování rizik je vždy na malém a nepropojeném obchodníkovi s cennými papíry [čl. 23 nařízení 2017/565].

² Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/565 ze dne 25. dubna 2016, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU, pokud jde o organizační požadavky a provozní podmínky investičních podniků a o vymezení pojmů pro účely zmíněné směrnice.

³ Podle čl. 23 nařízení 2017/565 malý a nepropojený obchodník s cennými papíry

- a) zřídí, zavede a udržuje přiměřené strategie a postupy pro řízení rizik, v rámci kterých se zjišťují rizika související s jeho činnostmi, procesy a systémy, případně stanoví úroveň rizika, kterou může tolerovat; zohledňuje přitom rizika týkající se udržitelnosti;
- b) přijme účinná opatření, procesy a mechanismy k řízení rizik spojených s jeho činnostmi, procesy a systémy z hlediska úrovně tolerance rizik;
- c) monitoruje:
 1. přiměřenost a účinnost svých strategií a postupů v oblasti řízení rizik,
 2. úroveň dodržování opatření, procesů a mechanismů přijatých k řízení rizik,
 3. přiměřenost a účinnost opatření přijatých k řešení případných nedostatků v těchto strategiích, postupech, opatřeních, procesech a mechanismech, včetně neplnění takovýchto opatření, procesů a mechanismů či nedodržování takových strategií a postupů ze strany příslušných osob.

15. Malý a nepropojený obchodník s cennými papíry musí v systému řízení rizik zohlednit nejen zdroje rizik vůči zákazníkům [§ 12ad odst. 1 písm. a) ZPKT] a rizika likvidity [§ 12ad odst. 1 písm. d) ZPKT], ale i zdroje rizik pro samotného obchodníka s cennými papíry [§ 12ad odst. 1 písm. c) ZPKT] a možné finanční i nefinanční dopady z nich plynoucí. Jedná se například o rizika v oblasti informačních a komunikačních technologií, riziko koncentrace, riziko operačních událostí, riziko ztráty dobré pověsti, právní riziko, riziko nedodržení předpisů v oblasti boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a další finanční trestné činnosti, riziko spojené s využíváním outsourcingu, měnové riziko, obchodní a strategické riziko.

III. Příklady dobré praxe⁴

16. Malý a nepropojený obchodník s cennými papíry je vystaven nejen rizikům, která pokrývá kapitálový požadavek podle čl. 13 IFR,⁵ ale i dalším významným rizikům, která mohou nepříznivě ovlivnit jeho kapitálovou a likviditní situaci. Česká národní banka považuje za dobrou praxi, pokud i malý a nepropojený obchodník s cennými papíry zavede a uplatňuje strategie a postupy pro stanovení a průběžné udržování vnitřně stanoveného kapitálu a likvidních aktiv, které jsou odpovídající k pokrytí povahy a úrovně rizik, jež může představovat pro ostatní, nebo kterým je nebo by mohl být vystaven. Smyslem uplatňování této dobré praxe zejména je, aby v případě nepříznivého vývoje dopady z významných zdrojů rizik nevyčerpaly dostupný kapitál nebo likvidní aktiva malého a nepropojeného obchodníka s cennými papíry tak, že by došlo k ohrožení nepřetržitého udržování kapitálu alespoň na úrovni kapitálového požadavku podle čl. 11 IFR a likvidních aktiv alespoň na úrovni požadavku na likviditu podle čl. 43 IFR.
17. Česká národní banka za dobrou praxi považuje, pokud systém řízení rizik malého a nepropojeného obchodníka s cennými papíry důsledně propojuje jeho obchodní strategii s jeho rizikovým apetitem, rámcem řízení rizik, rámcem řízení kapitálu a rámcem řízení likvidity. Smyslem uplatňování této dobré praxe je zajistit nejenom to, aby kapitál malého a nepropojeného obchodníka s cennými papíry nepřetržitě dosahoval výše minimálního kapitálového požadavku podle čl. 11 IFR a jím držená likvidní aktiva odpovídala přinejmenším požadavku na likviditu podle čl. 43 IFR, ale aby jeho kapitál a likvidní aktiva dosahovaly výše vnitřně stanovených kapitálových a likvidních požadavků a byly schopny pokrýt dopad všech významných rizik, kterým malý a nepropojený obchodník s cennými papíry je nebo by mohl být vystaven.
18. Česká národní banka za dobrou praxi považuje, provádí-li malý a nepropojený obchodník s cennými papíry interní přezkum zavedených a uplatňovaných strategií a postupů pro nastavení a průběžné udržování vnitřně stanoveného kapitálu a likvidních aktiv pravidelně alespoň jednou ročně. Vždy by však mělo být zajištěno, že tyto strategie a postupy odpovídají aktuálnímu rizikovému apetitu a dostatečně kryjí všechna významná rizika pro zákazníky a rizika pro samotného obchodníka s cennými papíry, včetně rizika likvidity, kterým je nebo by mohl být vystaven, aby nedošlo k vyčerpání úrovně dostupného kapitálu a likvidních aktiv. Malý a nepropojený obchodník s cennými papíry by měl být schopen o výsledku interního přezkumu informovat Českou národní banku, je-li k tomu Českou národní bankou vyzván.
19. Česká národní banka v příloze tohoto úředního sdělení uvádí vhodnou strukturu a obsah výsledné informace o provedeném pravidelném interním přezkumu vnitřně stanoveného kapitálu a likvidních aktiv, která může sloužit jako pracovní pomůcka pro malého a nepropojeného obchodníka s cennými papíry, jež ji může použít i pro informování České národní banky.

⁴ Česká národní banka zdůrazňuje, že dobrá praxe nepředstavuje povinnost a že není nijak vyloučeno splnění zákonných povinností i jiným způsobem. Příklady dobré praxe slouží především k posílení jistoty na straně účastníků trhu, že jejich následování bude ze strany České národní banky s jistotou pokládáno za naplnění regulatorních požadavků.

⁵ Kapitálový požadavek dle fixních režijních nákladů podle čl. 13 IFR ve spojení s trvalým minimálním kapitálovým požadavkem podle čl. 14 IFR by měly pokrýt riziko výpadku výnosů malého a nepropojeného obchodníka s cennými papíry z investičních činností, což by v důsledku mohlo ohrozit fungování tohoto obchodníka, neboť by nebyl schopen pokrýt své režijní náklady.

20. Česká národní banka za dobrou praxi považuje, pokud jí malý a nepropojený obchodník s cennými papíry výsledky interních přezkumů provedených podle bodu 18 a shmutých do informace podle bodu 19 vždy za uplynulé účetní období předloží, aniž by ho k tomu vyzvala, a to v elektronické podobě prostřednictvím sběrného systému České národní banky nejpozději do 4 měsíců po skončení účetního období, nedohodne-li se s Českou národní bankou jinak.

IV. Závěr

21. Při stanovení požadavků na strategie a postupy řízení rizik malého a nepropojeného obchodníka s cennými papíry a při výkonu jeho dohledu uplatňuje Česká národní banka zásadu přiměřenosti, aby bylo zajištěno, že nastavené strategie a postupy řízení rizik včetně úrovně vnitřně stanovených kapitálových a likvidních zdrojů jsou odpovídající povaze, rozsahu a složitosti činností vykonávaných malým a nepropojeným obchodníkem s cennými papíry.

22. Toto úřední sdělení nabývá účinnosti dnem vyhlášení ve Věstníku České národní banky.

Člen bankovní rady:
Ing. Jan Kubíček, Ph.D. v. r.

Příloha: Struktura a obsah informace o provedeném pravidelném interním přezkumu vnitřně stanoveného kapitálu a likvidních aktiv

Struktura a obsah informace o provedeném pravidelném interním přezkumu vnitřně stanoveného kapitálu a likvidních aktiv

Výkaz ICA (ČNB) 01-01 „Informace o systému vnitřně stanoveného kapitálu a likvidních aktivech“

1. Údaje o plánovaném a průběžně udržovaném kapitálu a vnitřní kapitálové potřebě malého a nepropojeného obchodníka s cennými papíry, s rozlišením na kapitálové požadavky podle čl. 11 odst. 2 IFR a dodatečně vnitřně stanovené kapitálové požadavky k pokrytí hlavních rizik, kterým je nebo by mohl být vystaven, a popis řídicích a organizačních předpokladů, uspořádání a výstupů systému vnitřně stanoveného kapitálu včetně kontrolních mechanismů v rámci systému správy a řízení.
2. Údaje o plánovaných a průběžně udržovaných likvidních aktivech a vnitřně stanoveném požadavku na likviditu, s rozlišením na požadavek na likviditu podle čl. 43 IFR a zvláštní vnitřně stanovené požadavky na likviditu s uvedením hlavních rizikových faktorů, které likviditu malého a nepropojeného obchodníka s cennými papíry ovlivňují, a popis řídicích a organizačních předpokladů, uspořádání a výstupů systému hodnocení přiměřenosti likvidity včetně její kontroly v rámci systému vnitřní správy a řízení.
3. Údaje o plánovaných výsledcích hospodaření malého a nepropojeného obchodníka s cennými papíry na období následujících tří let včetně popisu hlavních faktorů ovlivňujících předpokládaný výsledek hospodaření.
4. Doplnkové ukazatele zahrnující
 - a) hlavní limity využívané malým a nepropojeným obchodníkem s cennými papíry pro řízení rizik,
 - b) přehled nejvýznamnějších událostí operačního rizika včetně oblasti informačních a komunikačních technologií za uplynulé období,
 - c) přehled nových produktů a služeb s významným dopadem na rizikový profil malého a nepropojeného obchodníka s cennými papíry,
 - d) údaje nezbytné pro posouzení rizika náhlého ukončení činnosti a rizik nedostatečně pokrytých požadavky IFR,
 - e) soupis významných outsourcingových vztahů využívaných v uplynulém období,
 - f) přehled expozic mimo obchodní portfolio za minulé období.